

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Oslo, 02.11.2021

Deres ref.:
21/5768-2

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/10421

Saksbehandler:
Hilde Skarra

Høringsuttale- forslag om prøveordning for rullerende maksimal tillatt biomasse (RMTB)

Miljødirektoratet mener forslaget er komplisert, med flere alternativer som ikke er tilstrekkelig forklart i høringsnotatet. Vi mener det er uoversiktlig med nye særordninger som skal regulere produksjonskapasiteten i tillegg til trafikklyssystemet, som eksisterer i dag.

Miljødirektoratet savner en omtale av konsekvenser av økte utslipp som følge av forslaget. Vi vurderer dessuten at ordningen kan føre til endret driftsmønster på enkeltlokaliteter slik at belastningen på resipienten kan bli større enn det som var lagt til grunn da tillatelse etter forurensningsloven ble gitt. Forslaget vil derfor kunne medføre behov for endringer i tillatelser etter forurensningsloven.

Av hensyn til de ville, anadrome laksefisk-bestandene vil vi fraråde innføring av en slik prøveordning. Vi er enige i at alternativ 3 vil gi minst ekstra miljøbelastning, men en ekspertutredning tilsier at også dette alternativet kan gi fare for økt lakselusssmitte om våren under smoltutvandringen. Det kan uansett ventes en økt belastning fra rømt laks og smitte av andre sykdommer ved alle alternativene.

Vi viser til brev datert 7. september 2021 fra Nærings- og fiskeridepartementet om høring av forslag om prøveordning for rullerende maksimal tillatt biomasse (RMTB). Det er utarbeidet på bakgrunn av anmodningsvedtak og behandling i Stortinget. Hensikten er å legge til rette for en mer markedsrettet produksjon som kan gi økt verdiskaping og bearbeiding av fisk. Departementet viser til at alle relevante utredninger har konkludert med at innføring av rullerende MTB gir rom for økt biomasse og mer fisk i sjø, som innebærer økt risiko for negativ miljøpåvirkning og sykdomsutfordringer. Departementet mener derfor det er viktig at ordningen innrettes slik at risikoen i størst mulig grad reduseres, slik at miljømessig bærekraft kan ivaretas.

Nærings- og fiskeridepartementet har innledningsvis beskrevet tre ulike innretninger;

- 1) Skjematisk variabel MTB
- 2) Rullerende MTB uten tak

3) Rullerende MTB med tak

Departementet ber om høringsinstansenes tilbakemelding på alternativene, men argumenterer med at alternativ 3 vil være det foretrukne. Forskriftsforslaget er også utarbeidet på bakgrunn av dette.

Hensyn til anadrome laksefisk

Økt biomasse vil kunne gi større påvirkning på ville anadrome laksefisk i form av mer lakselus, rømming og smitte av andre sykdommer. Vi vurderer at alternativ 3 med biomassetak og alternativ 1 for valg av MTB-profil gir minst økt miljøbelastning fordi det vil kunne settes en lavere biomassegrense på våren. Dette vil kunne gi reduserte lakselusmengder om våren, og derved redusere smittepresset på den ville laksesmolten når den vandrer ut. Den samlede virkningen av dette er imidlertid usikker, ifølge rapporten det er vist til i høringsnotatet fra styringsgruppen for vurdering av lakseluspåvirkning på ville laksefisk for trafikklyssystemet. Også virkningen på sjørørret og sjørøye er usikker. Alternativ 3 vil gi økt biomasse i oppdrettsanleggene og mer lakselus på ettersommeren og høsten. Lakselusmengdene på forsommeren er viktigere for sjørørret og sjørøye enn om høsten, men det er som for laksen usikkert om ordningen vil gi en slik positiv effekt, fordi oppdrettsnæringen med en slik ordning sannsynligvis vil gå inn i vårperioden med høyere lakselusnivåer. Alternativ 1 og 2 vil med mer sikkerhet gi en samlet negativ påvirkning på de ville anadrome bestandene i form av mer lakselus, fordi den gjennomsnittlige biomassen vil være høyere.

For miljøpåvirkning i form av rømt laks mener vi alle tre alternativene er negative for villfisken. Økt produksjon vil statistisk sett øke mengden rømt oppdrettslaks, gitt at andre variabler er konstante. Den omfattende genetiske innblanding som allerede har skjedd i våre ville laksebestander tilsier at det ikke er tilrådelig å øke produksjonen i oppdrettsnæringen før dette problemet har blitt løst tilfredsstillende. Den samme vurderingen gjelder fare for smitte av andre sykdommer fra oppdrettslaks til villfisk. Smittefaren vil øke med økt biomasse, gitt at andre variabler er konstante.

Basert på at det med høy sannsynlighet vil gi økt belastning fra rømt laks og smitte av sykdommer, og at selv alternativ 3 kan gi fare for økt lakselus-belastning, fraråder vi å innføre denne prøveordningen. Dersom det likevel blir besluttet å innføre den, er det viktig å vurdere om den kan komme i konflikt med regelverket for Nasjonale laksefjorder. Vi er enig med departementet om at en eventuell prøveordning bør ha en avgrensning til et utvalg av grønne produksjonsområder (jfr. trafikklyssystemet), hvor miljøsituasjonen med hensyn til lakselus er ansett som lavere.

Forurensning

Vi vil påpeke at det i høringsnotatet mangler omtale av forslagets betydning for utslippsmengder og regulering av lokalitetene etter forurensningsloven. Den samme innvendingen hadde vi til forslaget om videreutvikling av MTB systemet som var på høring i 2013.

For det første savner vi utredning og vurderinger av de mulige forurensningsmessige konsekvensene av forslaget. Forurensende utslipp er ikke en del av trafikklyssystemet. Forslaget om å begrense forsøksordningen til "grønne" områder betyr derfor ikke at det i de samme områdene vil være akseptabelt etter en forurensningsmessig vurdering.

For det andre vil vi påpeke at forslaget kan få direkte betydning for reguleringen på lokalitetsnivå etter forurensningsloven ved at rulleringsordningen i praksis åpner for større utslipp enn det som ble forutsatt da tillatelsen etter forurensningsloven ble gitt. Det fremgår av høringsnotatet at den foreslåtte prøveordningen ikke gir oppdretter anledning til å holde en biomasse som overstiger den enkelte lokalitets klarering av MTB. Selv om biomassen til enhver tid ikke kan overstiges, vil forslaget etter vår vurdering åpne for betydelige endringer i driftsmønsteret. Dersom oppdretter utnytter lokalitetsbiomassen ved til enhver tid å ligge oppunder maksimalt biomassetak vil det i mange tilfeller føre til økt belastning på enkeltlokaliteter sammenlignet med ordinær drift. Tillatelser etter forurensningsloven er gitt på bakgrunn av søknader om tradisjonell drift med lav biomasse i starten av en produksjonssyklus, og en gradvis økning i takt med fiskens vekst. Bunndyrsamfunn som lever i sedimentet under anlegget har dermed tid til gradvis å bygge seg opp til å kunne omsette det organiske materialet, noe som legges til grunn i vurderingen av om og på hvilke vilkår tillatelse etter forurensningsloven skal gis. Den myndighetspålagte miljøovervåkingen på lokalitetene er også innrettet i forhold til en gradvis økt produksjon på den enkelte lokalitet. Dersom forslaget fører til mer flytting av fisk og utsett av større fisk på lokalitetene vurderer vi at miljøbelastningen kan bli vesentlig annerledes enn det som er lagt til grunn i utslippstillatelsene. Dette kan medføre at forurensningsmyndighetene må endre praksis for hvilken produksjonskapasitet som skal legges til grunn ved behandling av søknader etter forurensningsloven. Det kan dessuten utløse behov for endringer i eksisterende tillatelser etter forurensningsloven dersom utslippene blir større enn det som ble lagt til grunn da tillatelsen ble gitt. Mulige endringer kan være redusert lokalitets-MTB eller strengere vilkår knyttet til miljøovervåking. Konsekvenser av dette vil være økte administrative kostnader for statsforvalteren og gebyr for oppdretter i forbindelse med saksbehandlingen.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Cecilie Kristiansen
seksjonssjef

Hilde Skarra
sjefingeniør